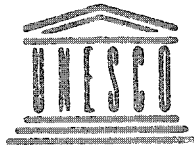

SVENSKA UNESCO RÅDETS
SKRIFTSERIE: Nr. 3/1982

**KONVENTION MOT DISKRIMINERING
INOM UNDERVISNINGEN**

SVENSKA UNESCO RÅDETS
SKRIFTSERIE: Nr. 3/1982

**KONVENTION MOT DISKRIMINERING
INOM UNDERVISNINGEN**

FÖRORD

Unesco antog 1960 en konvention mot diskriminering inom undervisningen. Sverige anslöt sig 1967 till konventionen. Konventionen ingår i "Sveriges överenskommelser med främmande makter" och har nummer SÖ 1969:64.

Då viss efterfrågan fortfarande förekommer har svenska unescorådet beslutat utge en ny upplaga i rådets skriftserie.

Svenska unescorådet

Generalkonferensen för Förenta Nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur, samlad i Paris till sin 11:e session från den 14 november till den 15 december 1960,

som erinrar om att den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna hävdar principen om icke-diskriminering och förklarar att varje människa har rätt till undervisning,

som beaktar att diskriminering inom undervisningen kränker de rättigheter som uttryckts i denna deklaration och

som beaktar att Förenta Nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur enligt sin stadga har till ändamål att åstadkomma samarbete mellan länderna i syfte att främja allmän respekt för mänskliga rättigheter och lika tillträde för alla till undervisning,

som inser att Förenta Nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur, samtidigt som den respekterar olikheterna i de nationella undervisningssystemen, följaktligen är skyldig inte bara att fördöma varje form av diskriminering inom undervisningen utan även att främja lika tillträde och lika behandling för alla inom undervisningen, som fått sig förelagt förslag rörande de olika sidorna av diskriminering inom undervisningen under punkt 17.1.4 på dagordningen för sessionen,

som vid sin 10:e session beslutat att denna fråga skulle bli föremål för en internationell konvention ävensom för rekommendationer till medlemsstaterna,

antager denna konvention den 14 december 1960.

Artikel 1

1. I denna konvention skall uttrycket "diskriminering" avse varje åtskillnad, uteslutning, begränsning eller fördel på grund av ras, färg, kön, språk, religion, politiska eller andra åsikter, nationellt eller socialt ursprung, ekonomiska villkor eller börd, vars syfte eller verkan är att måintetgöra eller inskränka likställighet inom undervisningen, i synnerhet när:

- a) en person eller grupp av personer berövas tillträde till undervisning av vilket slag eller på vilken nivå det vara må;
  - b) en person eller grupp av personer hänvisas till undervisning av lägre standard;
  - c) bortsett från innehållet i denna konventions artikel 2, skilda undervisningsystem eller läroanstalter inrättas eller bibehålles för vissa personer eller grupper av personer; eller
  - d) en person eller grupp av personer påtvingas villkor som är oförenliga med mänsklig värdighet.
2. I denna konvention skall uttrycket "undervisning" avse alla slag och nivåer av undervisning, dess standard och kvalitet och de villkor under vilka den meddelas.

Artikel 2

Då de är tillåtna i en stat, skall följande fall inte anses utgöra diskriminering i den bemärkelse som avses i denna konventions artikel 1:

- a) inrättande eller bibehållande av skilda undervisningssystem eller läroanstalter för elever av motsatt kön, om dessa system eller läroanstalter erbjuder lika tillträde till undervisning och har en lärarstab med lika goda kvalifikationer, ävensom lokaler och utrustning av samma kvalitet samt ger eleverna tillgång till samma eller likvärdiga kurser;
- b) inrättande eller bibehållande, på religiösa eller språkliga grunder, av skilda undervisningsystem eller läroanstalter, vilka erbjuder en undervisning i överensstämmelse med föräldrars eller förmyndares önskemål, om deltagandet i sådana system och närvaron vid sådana läroanstalter är frivilliga och om den undervisning som meddelas svarar mot de standardkrav som må ha fastställts eller godkänts av vederbörande myndigheter, särskilt för undervisning på samma nivå;
- c) inrättande eller bibehållande av privata läroanstalter, om ändamålet med dessa inte är att utesluta någon grupp utan att erbjuda utbildningsmöjligheter utöver dem som ges av

de offentliga myndigheterna, och under förutsättning att dessa läroanstalter förvaltas i enlighet med nämnda ändamål och den undervisning som meddelas överensstämmer med de standardkrav som må ha fastställts eller godkänts av vederbörande myndigheter, särskilt för undervisning på samma nivå.

Artikel 3

För att avskaffa och förhindra sådan diskriminering som avses i denna konvention förbinder sig fördragsslutande stater att:

- a) upphäva varje författningsbestämmelse och förvaltningsföreskrift samt avskaffa varje förvaltningspraxis, som innefattar diskriminering inom undervisningen;
- b) sörja för, genom lagstiftning om så är nödvändigt, att ingen diskriminering förekommer vid intagning av elever till läroanstalter;
- c) inte tillåta att offentliga myndigheter gör åtskillnad i behandlingen av landets egna medborgare, utom på grund av förtjänst eller behov, i vad avser skolavgifter och beviljande av stipendier eller andra former av studiehjälp och i vad avser erforderliga tillstånd och anordningar för studier utomlands;
- d) inte, i någon av de stödformer som utgår till läroanstalter från de offentliga myndigheternas sida, tillåta några inskränkningar eller fördelar som enbart grundar sig på att eleverna tillhör en viss grupp;
- e) giva utländska medborgare, bosatta inom deras territorium, samma tillgång till undervisning som de egna medborgarna.

Artikel 4

Fördragsslutande stater åtager sig vidare att formulera, utveckla och tillämpa en nationell politik som, genom metoder avpassade efter omständigheterna och den nationella sedvänjan, är ägnad att främja jämlikhet med avseende på möjligheter och behandling i fråga om undervisning och särskilt:

- a) göra den grundläggande skolundervisningen avgiftsfri och ob-

ligatorisk; göra undervisningen på gymnasienivå i dess olika former allmänt utbredd och tillgänglig för alla; göra högre undervisning lika tillgänglig för alla på grundval av individuell förmåga; tillse att den i lag föreskrivna skolplikten efterlevs av alla;

- b) säkerställa att undervisningens standard är likvärdig i alla offentliga läroanstalter på samma nivå och att de villkor som har samband med undervisningens kvalitet också är likvärdiga;
- c) uppmuntra och intensifiera, med lämpliga metoder, undervisning av personer, som inte fått någon grundläggande skolundervisning eller som inte fullföljt denna, samt giva dem tillfälle till fortsatt utbildning på grundval av individuell förmåga;
- d) tillhandahålla lärarutbildning utan diskriminering.

Artikel 5

1. Fördragsslutande stater är ense om att:

- a) undervisning skall syfta till full utveckling av den mänskliga personligheten och till stärkande av respekten för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter; den skall främja förståelse, tolerans och vänskap mellan alla nationer, rasgrupper eller religiösa grupper och gynna Förenta Nationernas verksamhet för fredens upprätthållande;
- b) det är väsentligt att respektera föräldrars och andra laga målsmäns frihet, för det första att välja andra läroanstalter för sina barn än de som upprätthålles av de offentliga myndigheterna men som motsvarar de minimikrav för undervisning som nå ha fastställts eller godkänts av vederbörande myndigheter och, för det andra, att på ett sätt som överensstämmer med förnärns för landets rättvillslspning tillförsäkra barnen en religiös och moralisk uppfosturan i enlighet med deras egen övertygelse; och ingen person eller grupp av personer skall påtvingas en religiös fosturan som inte överensstämmer med hans eller deras övertygelse;

- c) det är väsentligt att tillerkänna medlemmar av nationella minoriteter rätt att bedriva egen undervisningsverksamhet, innefattande upprätthållande av skolor samt, beroende på varje stats undervisningspolitik, användning av eller undervisning i deras eget språk, förutsatt emellertid:
- i) att denna rätt inte utövas på ett sätt, som hindrar medlemmarna av dessa minoriteter från att förstå kulturen och språket hos samhället som helhet eller från att delta i dess verksamhet, eller som sätter den nationella suveräniteten i fara;
  - ii) att undervisningens nivå inte är lägre än den allmänna nivå som fastställts eller godkänts av vederbörande myndigheter; samt
  - iii) att sådan skolgång är frivillig.
2. Fördragsslutande stater förbinder sig att vidtaga alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa tillämpningen av de principer som uppställts i första momentet av denna artikel.

Artikel 6

Vid tillämpningen av denna konvention förbinder sig fördragsslutande stater att fästa största uppmärksamhet vid varje av generalkonferensen för Förenta Nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur härefter antagen rekommendation som anger vilka åtgärder som skall vidtagas mot olika former av diskriminering inom undervisningen och som har till syfte att trygga jämlikhet ifråga om tillträde och behandling inom undervisningen.

Artikel 7

Fördragsslutande stater skall i periodiska rapporter till generalkonferensen för Förenta Nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur vid de tidpunkter och på det sätt konferensen bestämmer giva upplysning om de lagregler och förvaltningsföreskrifter som utfärdats och de andra åtgärder som vidtagits för att tillämpa denna konvention, inbegripet åtgärder för att formulera och utveckla den nationella politik som beskrivits i artikel 4 samt om de resultat som uppnåtts och de hinder som påträffats vid tillämpningen av denna politik.

Artikel 8

Varje tvist som kan komma att uppstå mellan två eller flera fördragsslutande stater rörande tolkning eller tillämpning av denna konvention och som ej löses genom förhandlingar skall på parternas begäran, om andra sätt att bilägga tvisten misslyckas, hänskjutas till internationella domstolen för avgörande.

Artikel 9

Reservation mot denna konvention kommer inte att tillåtas.

Artikel 10

Denna konvention skall icke ha den verkan att den inskränker de rättigheter, som enskilda personer eller grupper må åtnjuta till följd av överenskommelser ingångna mellan två eller flera stater, där sådana rättigheter inte strider mot denna konventions bokstav eller anda.

Artikel 11

Denna konvention är upprättad på engelska, franska, ryska och spanska, varvid alla fyra texterna har lika vitsord.

Artikel 12

1. Denna konvention skall bli föremål för ratifikation eller godkännande av medlemsstaterna i Förenta Nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur i enlighet med vad deras respektive grundlagar föreskriver.
2. Instrument rörande ratifikation eller godkännande skall deponeras hos generaldirektören för Förenta Nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur.

Artikel 13

1. Denna konvention skall vara öppen för anslutning av alla icke-medlemsstater, som inbjudes härtill av styrelsen för Förenta Nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur.
2. Anslutning sker genom deposition av ett anslutningsinstrument hos generaldirektören för Förenta Nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur.

Artikel 14

Denna konvention skall träda i kraft tre månader efter dagen för deposition av det tredje instrumentet rörande ratifikation, godkännande eller anslutning, men endast i fråga om de stater som deponerat sina respektive instrument på eller före den dagen. I fråga om varje annan stat skall den träda i kraft tre månader efter deposition av dess instrument rörande ratifikation, godkännande eller anslutning.

Artikel 15

Fördragsslutande stater erkänner att konventionen är tillämplig inte bara på moderländerna utan även på alla icke självstyrande, förvaltarekaps-, kolonial- och andra områden för vars internationella förbindelser de är ansvariga; de förbinder sig, om så skulle befinnas nödvändigt, att rådgöra med regeringarna eller andra behöriga myndigheter i dessa områden vid eller före ratifikation, godkännande eller anslutning i syfte att säkerställa konventionens tillämpning i nämnda områden samt att underrätta generaldirektören för Förenta Nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur om vilka områden konventionen sålunda är tillämplig på; denna notifikation får verkan tre månader efter den dag den mottagits.

Artikel 16

1. Varje fördragsslutande stat äger uppsäga konventionen både å egna vägnar och med avseende på varje område för vars internationella förbindelser den är ansvarig.
2. Uppsägningen skall anmälas medelst ett skriftligt instrument, som deponeras hos generaldirektören för Förenta Nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur,
3. Uppsägningen får verkan tolv månader efter mottagandet av uppsägningsinstrumentet.

Artikel 17

Generaldirektören för Förenta Nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur skall underrätta organisationens medlemsstater, sådana icke-medlemsstater som omnämnts i artikel 13 och Förenta Nationerna om alla depositioner av instrument rörande ratifikation, godkännande och anslutning, som nämnts i artiklarna 12 och 13, samt om notifikationer och uppsägningar enligt artiklarna 15 resp. 16.

Artikel 18

1. Denna konvention kan ändras av generalkonferensen för Förenta Nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur. Varje sådan ändring skall emellertid endast binda de stater som ansluter sig till den konvention varmed ändring införes.
2. Om generalkonferensen för Förenta Nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur skulle antaga en ny konvention som helt eller delvis ändrar denna konvention, skall konventionen, om inte den nya konventionen föreskriver annat, upphöra att vara tillgänglig för ratifikation, godkännande eller anslutning från och med den dag den nya konventionen träder i kraft.

Artikel 19

I enlighet med artikel 102 i Förenta Nationernas stadga skall denna konvention registreras hos Förenta Nationernas sekretariat på begäran av generaldirektören för Förenta Nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur.

I Svenska unescorådets skriftserie har hittills utkommit:

- Nr. 1/1979 Kulturell identitet. Invandrarkvinna i Sverige
- Nr. 2/1979 Rapport från Unescos tjugonde generalkonferens den 24 oktober—28 november 1978 avgiven av den svenska delegationen
- Nr. 3/1979 Rekommendation om allas deltagande i och bidrag till kulturlivet
- Nr. 4/1979 Rekommendation om utbyggnad av vuxenutbildningen

- Nr. 5/1979 "Massmediedeklarationen"
- Nr. 1/1980 Rekommendation om bevarande av kulturhistoriskt värdefulla miljöer och deras roll i samtiden

- Nr. 2/1980 Rekommendation om internationellt utbyte av kultur-egendom.
- Nr. 3/1980 Deklaration om raser och rasfördomar

- Nr. 4/1980 Redogörelse för verksamheten 1977—1980
- Nr. 5/1980 Rapport från Unescos tjugoförsta generalkonferens 23 september—28 oktober 1980 avgiven av den svenska delegationen

- Nr. 1/1981 Rekommendation om konstnärens ställning

- Nr. 2/1981 Cultural identity — Immigrant woman in Sweden. Engelsk upplaga av nr. 1/1979
- Nr. 3/1981 Många röster — en värld, "MacBride-rapporten".
- Nr. 4/1981 Rekommendation om skydd och bevarande av rörliga bilder
- Nr. 5/1981 Rekommendation om åtgärder rörande förbud mot och förhindrande av olovlig export, import och överförande av äganderätt avseende kulturegendom

- Nr. 1/1982 UNESCO — verksamhet och organisation
- Nr. 2/1982 Ungdomen på 1980-talet
- Nr. 3/1982 Konvention mot diskriminering inom undervisningen

Skrifterna erhålles gratis från Svenska unescorådet, Utbildningsdepartementet, 103 33 STOCKHOLM, tel. 08/763 10 00.